

ACOLLIMENT LÍNGÜÍSTIC EN DONES NOUINGUDES

Arantxa Serra i Masramon

Treball Final de Grau

Tutora: Esther Fatsini

Grau en Educació Social

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic

10 de maig del 2013

Resum

La immigració és una característica de la societat actual, moltes persones marxen del seu país amb l'objectiu de millorar la seva qualitat de vida. Els governs han desenvolupat accions per facilitar la inserció de la persona en el país d'acollida. Un fet que facilita la inserció és la llengua, aquesta és la clau per poder participar en el nou context. A més fomenta la cohesió perquè és l'instrument de relació amb altres persones. Per aquesta raó una de les accions del govern de Catalunya és l'acolliment lingüístic. La immigració és un tema molt ampli, la investigació es centrarà en les dones immigrants analitzant una entitat civil de Vic que ofereix acolliment lingüístic en dones.

Abstract

Immigration is feature of society. Nowadays, a lot of people leave their country with the aim of improving their quality of life. Governments of some countries do projects for hosting the immigrants. The Intention of this the insertion of this people in their new country. One fact to facilitate the insertion is language. Speak the language of country is the key for participate in their new context. Moreover, it is an item of cohesion, because is the instrument to relate to other persons. The Government of Catalonia created a project for immigrants to learn catalan. The immigrations is divers, for this reason the research focus is on imigrant women. The research analyze a civil organization dedicated to teach catalan to immigrant women.

Continguts

1. Presentació.....	1
2. Conceptes claus.....	3
3. Marc teòric.....	5
3.1. El català i la immigració.....	5
3.1.1. La immigració a Catalunya.....	5
3.1.2. Situació lingüística del català.....	6
3.1.3. La immersió lingüística.....	8
3.2. Acolliment lingüístic.....	11
3.2.1. Característiques de les polítiques d'immigració a Catalunya.....	11
3.2.2. Programes d'acolliment lingüístic.....	12
3.2.3. El Consorci per la Normalització Lingüística.....	14
3.2.4. Els cursos d'acolliment lingüístic.....	14
3.3. La integració social de les persones nouvingudes.....	16
3.3.1. Aspectes de la integració.....	17
3.3.2. Imaginari social de la societat d'acollida.....	20
3.3.3. La inserció com a procés compartit.....	22
3.4. El paper de la dona en el procés migratori.....	23
3.4.1. Evolució de la migració femenina.....	23
3.4.2. Dificultats en el procés d'inserció en el país d'acollida.....	25
4. Disseny de la investigació.....	27
4.1. Introducció.....	27
4.2. Context.....	28
4.3. Objectiu de la investigació.....	30
4.4. Metodologia.....	31
4.5. Criteris a tenir en compte a l'hora d'investigar.....	36

5. Treball de camp i anàlisi de resultats.....	38
5.1. Desenvolupament de les eines.....	38
5.1.1. Observació de les classes de català.....	38
5.1.2. Observació dels tallers de mares.....	40
5.1.3. Observació de la porta de sortida de l'escola.....	42
5.1.4. Entrevista a la professora de les classes de català.....	43
5.1.5. Entrevista a la coordinadora dels tallers de mares.....	44
5.1.6. Entrevista a dues mares nouvingudes.....	46
5.1.7. Qüestionari.....	46
5.2. Triangulació de resultats.....	47
6. Conclusions.....	55
7. Fonts Consultades.....	59

1. Presentació

La llengua és el codi que fa que les persones es puguin relacionar. Avui dia el món s'ha fet petit i la immigració va més enllà de l'èxode rural, ara el canvi no és de població sinó de país. En conseqüència una llengua diferent. A causa d'aquest nou model d'immigració s'estan desenvolupant polítiques d'acolliment lingüístic, ja que és un factor rellevant per la inserció de la persona en la seva nova residència.

A Catalunya es considera que la llengua és un factor de cohesió i aquest vol acollir a totes les persones residents a la zona. L'acolliment lingüístic és una part d'un projecte que vol oferir un acolliment integral a aquelles persones que acaben d'arribar. Per tant, el seu objectiu principal és afavorir la inserció de la persona en el seu entorn.

La investigació posa en qüestió si l'acolliment lingüístic facilita la inserció de la persona en el seu entorn sota la pregunta: l'acolliment lingüístic és tan sols l'aprenentatge d'una llengua? És a dir, si el català s'aprèn en sí mateix, de manera normativa, o com a eina per desenvolupar-se en el dia a dia.

Per què l'acolliment afavoreixi la inserció s'ha de tenir en compte les característiques i necessitats dels participants. La immigració és molt heterogènia i no es pot englobar tota sota el mateix patró. Per aquesta raó la investigació es centra en la dona immigrant.

L'acolliment no és una intervenció concreta, sinó, un procés. Acompanyar la persona, donar-li suport i eines per facilitar la participació d'aquesta en el seu entorn per evitar possibles exclusions i fomentar l'autonomia de la persona. Crear una societat inclusiva és un dels principis de l'Educació Social, la societat estar en canvi constant i les accions per millorar la cohesió social s'han d'anar adaptant aquests canvis. Per aquesta raó és important investigar els recursos destinats a construir aquesta societat.

En el treball s'utilitza el concepte de persona nouvinguda per nomenar aquelles persones que en la seva vida han fet un procés migratori. No obstant, aquest concepte

és un etiqueta i en alguns cassos no es correspon ja que porten més d'un any vivint a Catalunya.

La investigació s'ha portat a terme a una escola pública de la ciutat de Vic on es desenvolupen classes de català per dones. En cap moment nombraré el nom de l'escola per mantenir l'anonimat de les dones participants.

L'informe de la investigació s'organitza en diferents parts. La primera són els conceptes claus necessaris per comprendre el desenvolupament de la investigació. La segona part és el marc teòric al qual té un caire expositiu, conèixer els objectius de l'acolliment lingüístic a Catalunya, quin paper té la dona en el procés migratori i com ha de ser aquest acolliment perquè faciliti la inserció.

La tercera part és el disseny de la investigació on hi ha la explicació i la justificació de la metodologia escollida i quins objectius es busca aconseguir. La quarta és el treball de camp i anàlisi de resultats. En aquesta s'explica el desenvolupament de les eines escollides en el disseny i l'anàlisi de la informació obtinguda mitjançant la triangulació de dades. La última part són les conclusions de la investigació.

2. Conceptes claus

- 1) **Immigració:** és l'entrada a un país o regió per part d'una persona procedent d'un altre país o regió. Aquest desplaçament comporta un canvi de residència, tan pot set temporal com definitiu.
- 2) **Dona immigrant¹:** és aquella dona que ha marxat del seu país per establir-se en un altre. La dona immigrant no forma part d'un grup homogeni:
 - a. **Reunificació familiar:** una vegada el marit té una certa estabilitat en el país d'acollida i reagrupa tota la família en aquest.
 - b. **Dones que emigren i deixen la seva família en el país d'origen:** aquestes dones tenen la necessitat de trobar feina per poder enviar diners el país d'origen per mantenir la seva família.
 - c. **Dones que emigren soles:** aquestes no tenen cap càrrega familiar i busquen crear un nou projecte de vida.
- 3) **Llengua catalana:** el català és una llengua romànica parlada per més d'onze milions de persones a Catalunya, al País Valencià, les Illes Balears, Andorra, la Franja de Ponent, la ciutat de l'Alguer i la Catalunya Nord. A Catalunya és la llengua pròpia i cooficial juntament amb el castellà.
- 4) **Immersion lingüística²:** és l'exposició intensiva a una llengua, que no és la teva materna, com a conseqüència de està vivint en una comunitat que la parla.
- 5) **Acolliment lingüístic³:** facilitar recursos, activitats i serveis que ajudin aprendre una nova llengua per facilitar la inserció de la persona en el seu nou entorn de residència.

¹ Oficina Tècnica del Pla d'Igualtat (2011). *Reflexions en femení*. Barcelona: Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona.

² Siguan (1986)

³ Extret: Consorci per la Normalització Lingüística

Key words

- 1) **Immigration:** A person moving to foreign country. This fact suppose a change of residence temporary or final.
- 2) **Immigrant woman:** A woman moving to foreign country for different reasons:
 - a. Her husband moving to different country before she, and now she goes to where her husband stays.
 - b. A woman goes another country for work and send the salary her family in her country.
 - c. A woman leaves her country with the aim de improving the quality life.
- 3) **Catalan:** is a romanesque language. It speak in Catalonia, part nord-est of Spain. It has co-official status together with spanish.
- 4) **Language immersion:** when a person stay in contact during most of the day a new language. As a result live in a community speak this language.
- 5) **Receive a person to country language:** The government facilitates activities, classes and resources for immigrant person learn country language

3. Marc teòric

3.1 El català i la immigració

Aquests darrers anys, els moviments migratoris que rep Catalunya han canviat la realitat sociolingüística del territori. La societat actual és multilingüe, la població no comparteix la mateixa llengua materna. Una de les necessitats bàsiques de les persones nouvingudes és poder comunicar-se i relacionar-se amb el conjunt de la població.

Des de la Generalitat s'han impulsat programes que fomenten l'aprenentatge del català. No obstant, cal preguntar-se si aquesta iniciativa tan sols té la intenció de fomentar i conservar el català com un ens cultural o millorar la cohesió de la població que resideix a Catalunya. Per aquest motiu s'ha de tenir en compte la situació actual de la llengua catalana i la immersió de les persones nouvingudes en aquesta.

3.1.1 La immigració a Catalunya

Catalunya té bagatge en el camp de la immigració. A finals del segle XIX les persones immigrants provenien d'altres punts d'Espanya. A partir de la segona meitat del segle XX la procedència dels immigrants canvia, apareixen a Catalunya persones nouvingudes dels quatre continents. Passant d'una immigració homogènia a una nova immigració molt heterogènia.

Atenent la situació lingüística Rovira (2004) ens informa que “la problemàtica de la nova immigració és quina llengua se'ls ha d'ensenyar. Abans era molt clar que la gent sabia castellà i que es tractava d'ensenyar català. Actualment ens trobem amb un alumnat que no sap ni castellà ni català ni llengües romàniques”. L'acolliment lingüístic s'ha d'adaptar aquesta nova característica, la diversitat.

A més segons el país d'origen es categoritza la persona nouvinguda d'estrangera o d'immigrant, sota un criteri econòmic i sociocultural. Les persones procedents de països desenvolupats són considerades persones estrangeres, en canvi, les persones procedents de països subdesenvolupats són persones immigrants. Hi ha la visió que només es mouen per motius econòmics les persones provinents de països subdesenvolupats. Des de tots els ens que treballen pel servei de primera acollida que ofereix la Generalitat s'ha de lluitar per acabar amb aquesta categorització que crea ciutadans de primera i ciutadans de segona. Tota persona nouvinguda és immigrant perquè ha dut a terme un procés migratori, és a dir, a canviat de població de residència.

3.1.2. Situació lingüística del català

La llengua catalana és el vehicle i el pilar de la cultura catalana, té una llarga història tan oral com escrita. Avui dia no es limita a l'ús domèstic sinó que s'utilitza en diferents àmbits de la societat catalana; en educació, els mitjans de comunicació, en aspectes legals, en esdeveniments culturals entre d'altres.

El català té l'estatus de llengua cooficial aquest fet fa que la situació lingüística de Catalunya està marcada pel bilingüisme. La població catalana tan coneix el català com el castellà, però la majoria d'habitants són monolingües, sempre tendeixen a parlar en una llengua. Aquest fet també es veu reflectit en el mapa de Catalunya, on hi ha comarques que emparen majoritàriament el català com a llengua vehicular i en canvi d'altres el castellà.

Depèn del lloc de residència de la persona nouvinguda a Catalunya és més fàcil o més difícil esdevenir catalanoparlant. Estudis de la Fundació Jaume Bofill (1995) expliquen que "la integració lingüística és molt sensible al tipus d'actituds que prenguin la població autòctona". Per tant, és més fàcil parlar i voler parlar català a comarques on s'utilitza més, com és el cas d'Osona. On la llengua catalana s'utilitza en la majoria de

comerços, entitats públiques i entitats culturals. A més és la llengua materna de gran part de la població i la que utilitzen en la llar. Per aquest motiu la persona immigrant resident en aquest comarca té la necessitat de parlar català tan per treballar com per desenvolupar-se en el seu dia a dia.

Per la persona nouvinguda aquesta situació és ambigua. El castellà és la llengua que els hi parlar la majoria de gent quan es dirigeixen a ells i la majoria de mitjans de comunicació són en castellà, al mateix temps, perceben que s'utilitza una altra llengua en aquest entorn, el català, però aquesta queda en segon ordre. Per aquest motiu la percepció de la majoria de les persones nouvingudes és que necessiten tan sols el castellà. Per exemple els immigrants castellanoparlants, provinents d'altres punts d'Espanya o de Llatinoamericà no tindran la primera necessitat d'aprendre el català.

Per altra banda, existeix la necessitat de la persona immigrant de conèixer el castellà. La majoria de qüestions relacionades amb hisenda, justícia, INEM o policia nacional no contemplan les lleis lingüístiques de Catalunya i utilitzen el castellà, no obstant tenen la obligació per llei⁴ de parlar en català quan actuen a Catalunya. Les persones nouvingudes desconeixen aquesta informació i els treballadors i treballadores d'aquestes institucions, la majoria de casos, es dirigeixen a les persones nouvingudes en castellà.

Tenint en compte aquesta situació l'aprenentatge del català esdevindrà necessari segons el context on resideixi la persona nouvinguda. És a dir, si la persona nouvinguda el necessita per desenvolupar-se en el seu dia a dia serà un element de primera necessitat en el seu procés d'acollida. Per altre banda, si no és així l'aprenentatge del català quedarà en un segon pla i la voluntat d'aprendre'l serà un factor d'arrelament a Catalunya.

⁴Llei 30/1992 de 26 de novembre(BOE 285, DEL 27.11), de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada d'acord amb la Llei 4/1999, de 13 de gener (BOE 12, del 14.1): "La llengua dels procediments tramitats per l'Administració General de l'Estat és el castellà. No obstant això, els interessats que es dirigeixen als òrgans de l'Administració General de l'Estat amb seu el territori d'una comunitat autònoma també poden utilitzar la llengua que sigui cooficial en aquesta comunitat".

3.1.3. La immersió lingüística

Siguan(1986) afirma que “sempre que parlem d'immersió ens referim a un sistema d'ensenyament en el qual s'utilitza com a vehicle d'ensenyament una llengua diferent de la primera llengua dels alumnes”.

Tenint en compte el què diu l'autor podem comprendre la immersió lingüística com l'exposició de la persona nouvinguda a una segona llengua per tal d'aprendre-la, en aquesta cas el català. La segona llengua s'aprèn vivint en una comunitat que la parli de forma habitual, és a dir, la llengua no és tan sols objecte d'estudi sinó un mitjà per relacionar-se.

La persona nouvinguda pateix una situació de canvi lingüístic, on necessita una llengua nova per desenvolupar-se en el nou entorn i utilitza la seva llengua materna per relacionar-se amb el seu àmbit més proper, a casa seva o amb persones del seu mateix país d'origen. Hi ha quatre elements que condicionen la immersió lingüística:

- 1) Quan s'introdueix la nova llengua:
 - a. Edats primerenques, dels 0 als 8 anys.
 - b. Edats mitjanes, entre els 8 i 12 anys.
 - c. Edats tardanes, la persona és major de 12 anys.
- 2) Percentatge de temps dedicat a la nova llengua.
 - a. Immersió total, s'utilitza un única llengua en l'aprenentatge.
 - b. Immersió parcial, combinació de les dues llengües en l'aprenentatge.
- 3) Presència de la nova llengua a l'entorn
 - a. Immersió a la llengua de l'entorn, la persona resideix a un lloc on la nova llengua és l'habitual.

- b. Immersió a una llengua estrangera, la persona aprèn una llengua que no es parla en el seu entorn.
- 4) Presència de la nova llengua en l'àmbit familiar. Aquest fet facilita o dificulta el procés d'immersió.

Les persones adultes nouvingudes comencen l'aprenentatge de la llengua en edats tardanes i aquest fet sol dificultar l'aprenentatge. Són persones amb un fort arrelament el seu país d'origen, amb uns hàbits i rutines que han de construir de nou i amb una nova llengua. S'han de tenir en compte els següents criteris per comprendre el procés d'immersió de cada persona:

- Qualitat de les interaccions que la persona nouvinguda vehicula amb la nova llengua. Una llengua s'aprèn quan s'està exposat, és a dir, és present en l'entorn social de la persona.

Swain⁵ el 1985 desenvolupa la seva hipòtesi del output comprensible on explica que “per progressar amb rapidesa en el domini de la llengua, l'aprenent ha d'estar implicat en un ús actiu i significatiu del llenguatge, ha de poder tenir un cert control del contingut proposicional, ha de tenir necessitats de comunicar-se i ha de poder expressar-se amb funcions comunicatives diferents”. L'autora no tan sols es queda amb el coneixement d'una nova llengua sinó la utilització d'aquesta, ja que considera que és la manera més ràpida d'aprendre-la.

- El procés d'immersió no s'ha de viure com un rebuig a la llengua materna.

⁵Citat a: Rovira (2004: 110)

Cummins⁶ dins la seva investigació de la immersió lingüística del Quebec a Canada(1984) conclou que en cap cas “la immersió pot estar constituïda per un currículum que tendeix a la substitució lingüística de llengua familiar”.La immersió s'ha d'entendre com un procés additiu i no substitutiu, és a dir, s'afegeixen uns altres coneixements lingüístics però no s'eliminen cap per tal d'aconseguir el bilingüisme de la persona nouvinguda.

En aquest criteri s'ha de tenir en compte l'actitud de la persona nouvinguda en vers la pròpia llengua i la llengua del país d'acollida. Les actituds i motivacions marquen l'èxit i el fracàs del procés d'immersió, per aquest motiu no s'ha d'establir cap mena de jerarquia entre les dues llengües. En el cas que la persona immigrant compregui la nova llengua com a llengua dominant, com una imposició, pot crear un sentiment de rebuig cap a ella.

- Presència social i estatus de la llengua de la llar.

Un fet que potencia la llengua de la llar en l'entorn social és quan les persones nouvingudes s'estableixen en zones residides per persones del seu mateix origen. En aquestes zones hi ha comerços ètnics, associacions i llocs de culte, per tant, les relacions que estableix la persona nouvinguda són amb la llengua materna i això fa que la immersió no sigui total.

⁶Citat a: Rovira (2004: 11)

3.2. Acolliment lingüístic

Per a la persona immigrada l'arribada és un període clau en el procés d'adaptació a una nova societat, per aquest fet és important oferir una bona acollida a les persones nouvingudes per facilitar el seu procés d'inserció. Aquesta acollida s'elaborarà dins les polítiques d'immigració de la Generalitat de Catalunya. Les quals integren l'aprenentatge del català com a element per facilitar l'adaptació el país d'acollida.

3.2.1. Característiques de les polítiques d'immigració a Catalunya

Les polítiques d'immigració a Catalunya estan condicionades per l'organització estatal. Hi ha tres nivells d'intervenció:

- 1) Les funcions a nivell estatal són més legislatives, establir un control de fronteres i la regulació de la documentació de les persones nouvingudes a Espanya.
- 2) A nivell autonòmic les funcions es determinen per àmbits, competències en sanitat, educació, benestar social, habitatge i treball.
- 3) A nivell local executen les mesures preses a nivell estatal i autonòmic, és a dir, porten a terme les actuacions d'acolliment i integració.

Alegre(2001) estableix dues característiques de les polítiques d'immigració de la Generalitat de Catalunya, la dispersió i la reactivitat.

La primera característica és la poca coordinació entre els departaments de la Generalitat. Els departaments de treball, cultura i educació desenvolupen actuacions destinades a la població immigrant i això provoca contradiccions i repetició. Per posar remei a aquesta situació no calen noves polítiques sinó desenvolupar les competències correctament tenint en compte la transversalitat de les necessitats, és a dir, que els

diferents departaments es coordinin per oferir una atenció integral i de qualitat i no segmentada com fins ara.

La segona és la reactivitat, les actuacions són a curt termini, s'atén de manera puntual i no es fa un acompanyament. No obstant, l'administració local, tot i tenir una posició subsidiària, trenca amb les accions reactives i elabora plans d'actuació a llarg termini. Dues funcions principals dels ajuntaments són garantir els mínims de convivència i evitar els conflictes. Per aquestes raons comprenen l'acolliment de la persona nouvinguda com un procés per mantenir un marc de convivència de tots els ciutadans i ciutadanes de la seva població.

Per tant, l'acolliment lingüístic és competència de la Generalitat de Catalunya i de l'ens local portar-la a terme. I tenint en compte les característiques que esmenta Alegre, la immersió lingüística de la persona nouvinguda tampoc es pot comprendre com un fet puntual ja que és un aspecte rellevant dins el procés d'acollida.

3.2.2. Programes d'acolliment lingüístic

El Parlament de Catalunya, en sessió del 28 d'abril de 2010, va aprovar la Llei d'acollida de les persones immigrades a Catalunya⁷. La llei estableix l'aplicació, a tot Catalunya, d'un servei de primera acollida que permeti a la persona nouvinguda establir un primer contacte amb la cultura, la llengua i el mercat de treball del país. Aquest servei garantirà l'adquisició de competències lingüístiques bàsiques tant en català, la llengua d'acollida, com en castellà.

El Programa integral d'acollida és un instrument per facilitar la coordinació i el treball en xarxa amb el conjunt de les associacions, les institucions i les administracions que

⁷Llei 10/2012, d'acollida de les persones immigrades i de les retornades a Catalunya. Les finalitats d'aquesta llei són promoure l'autonomia i la igualtat d'oportunitats dels immigrants i dels retornats a Catalunya, i també remoure els obstacles que ho impedeixin a causa, principalment, de la manca de competències lingüístiques bàsiques i el desconeixement de la societat i de l'ordenament jurídic, amb l'objectiu de fer efectiu el principi d'igualtat i assolir una major cohesió social.

treballen directament o indirectament per a l'acollida de les persones nouvingudes a Catalunya. El Consorci per la Normalització Lingüística és el responsable de les competències lingüístiques i per dur a terme aquest acolliment ha creat l'acolliment lingüístic.

L'objectiu d'aquest programa és facilitar la integració social de les persones nouvingudes a través de la llengua catalana. Un factor que fomenta la cohesió és poder comunicar-se amb una mateixa llengua, a més a més, també és un factor necessari per poder accedir de manera autònoma els recursos del país d'acollida: laborals, legals, sanitaris... amb la intenció de facilitar la igualtat d'oportunitats i evitar possibles situacions d'exclusió.

L'acolliment lingüístic és un programa on cada centre de normalització lingüística ha de planificar objectius i actuacions per dur a terme en el seu territori, com s'ha dit en el primer apartat la situació lingüística a Catalunya és heterogènia i cada comarca té necessitats diferents. Per exemple a comarques on es parla el català les actuacions es centraran en què les persones nouvingudes aprenguin el català per afavorir la seva inserció. En canvi, en comarques on es parla el castellà la funció és fomentar l'ús del català en la seva població, autòctona o immigrant.

Organitzacions públiques i privades es dediquen a l'acolliment de la població immigrant. Aquestes organitzacions tenen l'objectiu d'assessorar, orientar o formar persones immigrants que intenten establir-se al país mitjançant diverses activitats formatives d'aprenentatge de la llengua i de coneixement de l'entorn. Com per exemple: assessorament legal, informació sobre els serveis públics a què poden accedir, els mecanismes administratius per fer-ho, els cursos de formació, etc. És a dir, l'acolliment facilita i potencia la immersió lingüística de la persona nouvinguda en el seu entorn. Deixant en segona pla la normalització lingüística de la llengua catalana, donant la primacia a potenciar la integració de la persona nouvinguda.

3.2.3. El Consorci per la Normalització Lingüística

La llengua catalana és un tret identificatiu de la cultura i el Consorci neix de la intenció del poble català per augmentar l'ús d'aquesta. Fruit de la coordinació de la Generalitat, nombrosos ajuntaments, consells comarcals i diputacions amb l'objectiu comú de potenciar l'ús i la divulgació del català en tots els àmbits de la societat catalana.

Aquest és un equip humà especialitzat que s'ocupa de la gestió lingüística, es dedica a analitzar l'estat actual i l'evolució del català. I el fet migratori és un aspecte rellevant dins aquesta realitat. El Consorci no és un ens rígid sinó que té en compte les necessitats del territori català, per aquest motiu ha dissenyat l'acolliment lingüístic per atendre les persones nouvingudes a Catalunya.

Un dels principals aspectes que treballa el Consorci és l'aprenentatge del català per a persones adultes, per millorar els coneixements de català. Els cursos de català són la principal eina amb l'objectiu que l'alumnat pugui resoldre en català les necessitats fonamentals de la vida quotidiana. Per aquest motiu els cursos tenen un enfocament més comunicatiu i les habilitats que més es treballen a l'aula són les orals.

3.2.4. Els cursos d'Acolliment Lingüístic

Anteriorment l'objectiu dels cursos de català era assolir un bon coneixement de la llengua a nivell oral i escrit. Avui dia aquest ha canviat i vol assolir un coneixement més pragmàtic de la llengua catalana que faciliti la incorporació de la persona nouvinguda a la societat d'acollida. La causa d'aquest canvi és atendre la nova situació de les persones nouvingudes, el qual té les següents característiques:

- Alumnat heterogeni, referents culturals molts diferents.
- Reapareix l'analfabetisme.

- Assistència inestable i abandonament a causa de la situació laboral. Les llargues jornades laborals, els contractes temporals o el canvi de lloc de residència són factors que provoquen que l'alumnat no pugui assistir a classe d'una manera regular.
- La programació anual no pot tenir una programació fixa com a conseqüència de que l'alumnat no comença el curs en un període determinat sinó que s'incorpora en el seu transcurs.
- Tenint en compte determinats col·lectius de dones com les provinents d'Àfrica, Índia o Pakistan assisteixen amb els fills i filles a les classes ja que no utilitzen llars d'infants ni "cangurs".

Tenint en compte aquests aspectes el nou objectiu de l'acolliment lingüístic és oferir un servei més proper i intensiu on l'alumnat aconsegueixi un coneixement de la llengua que els permeti afrontar situacions quotidianes i fomentar la interrelació per evitar una possible exclusió. Per aconseguir aquesta proximitat amb l'alumnat i que el curs tingui una funció d'inclusió en la societat d'acollida, es pot tenir en compte les característiques que considera Terrell⁸ (1981) que ha de tenir un curs d'immersió lingüística:

- Crear un clima afectiu que redueixi l'ansietat i respecti el ritme de l'alumnat.
- El professor o professora ha d'adequar la comunicació al grup classe, modificar el ritme, l'entonació i el vocabulari per fer-se entendre.
- Proporcionar suport contextual, com per exemple imatges, per una millor comprensió.
- Acceptar l'ús de la llengua materna.
- Reconèixer els esforços d'expressar-se amb la nova llengua.

⁸Citat a: Kremnitz (1993)

Les classes no han de suposar per l'alumnat un curs on han d'aprovar els exàmens sinó un espai on poder entrar en contacte amb la nova llengua. L'alumnat nouvingut necessita trobar resultats immediats, és a dir, que aquest curs li serveixi per el seu dia a dia per estar motivat per continuar.

Tenint en compte la nova situació de la immigració i les característiques que Terell afirma que afavoreixen la immersió lingüística. Els cursos han sofert modificacions:

- Ofereixen més flexibilitat horària.
- La participació de diferents entitats que participen de manera voluntària en l'acolliment lingüístic faciliten una apropaments dels cursos a les persones nouvingudes. . Aquestes són ONG com Càritas, algunes AMPAs, associacions d'immigrants, centres cívics o associacions de veïns.
- Importància de la conversa per agafar fluïdesa.
- Els continguts de les classes són aspectes quotidians.

Aquesta modificacions demostren que la nova immigració és heterogènia i que l'acolliment ha de tenir en compte aquesta situació. Per tant, els cursos hauran de tenir en compte el context on desenvolupen la seva acció i les característiques de l'alumnat.

3.3. La integració social de les persones nouvingudes

Un dels objectius de l'acolliment lingüístic és facilitar la integració de les persones nouvingudes, per tant, s'haurà de tenir en compte que vol dir que una persona s'integri en el seu país d'acollida.

La integració és un concepte polisèmic, ja que cada comunitat té pautes diferents d'integració. Es podria classificar en quatre assignacions:

- Integració com a sinònim d'assimilació cultural. Les persones nouvingudes han d'adaptar-se a la cultura, les normes i les pautes de comportament del nou país d'acollida. És a dir, només hi ha un únic model i aquest preval per sobre dels altres. No obstant, les persones immigrants no estan disposades a renunciar a les seves arrels encara que això els suposi una millora social i econòmica.
- Integració com a sinònim de dignificació de les condicions de vida. Una perspectiva assistencial, on es vetlla per cobrir les necessitats bàsiques de les persones nouvingudes des de l'administració pública. Un cop la persona té un sostre on dormir i pot menjar cada dia està integrada.
- Integració com la persona immigrant s'ha convertit en objecte d'integració, una persona desintegrada. Aquest fet fa que la persona estigui des d'un inici en situació de desigualtat.
- Integració com la normalització legal i social, basar-se en el fet de si té la documentació regulada. Es classifica la persona tenint en compte la seva situació, regular o irregular, i aquest fet despersonalitza la totalitat de l'individu.

L'immigrant no pot ser només un subjecte amb valor econòmic, les despeses i els beneficis que aporta, al qual es pot categoritzar amb persona que està integrada o no. Sinó que la integració no és un fet sinó un procés, al qual les persones participen en el seu entorn sota un pacte de convivència i de respecte i van creant la seva identitat, per tant, no es parlaria d'integració sinó d'inserció de la persona el seu entorn.

3.3.1. Aspectes de la integració

La integració com hem vist no es pot basar tan sols en un sol fet com l'aspecte legal o laboral sinó que és un conjunt d'elements que ajuden a la participació de la persona nouvinguda el seu entorn i que pugui crea una identitat en aquest, és a dir, és senti reconegut.

Tylor⁹ (1995) planteja que “l'estudi de la civilització consisteix en dissecionar-la en detalls, i classificar aquests en els grups adequats”. Per aquest motiu s'ha de tenir en compte dos aspectes: els simbòlics i els materials que condicionen el procés d'integració.

Aspectes simbòlics

Aquells que marquen el teu estatus social però no són visibles a primera vista:

- 1) Aspecte laboral, el qual t'ha d'assegurar els mitjans per subsistir. A part és l'eix bàsic d'ubicació en l'estructura social. El treball té molta importància en la societat actual donà reconeixement a la persona, la qual es pot definir segons el seu ofici.
- 2) Possibilitats de promoció que té la persona nouvinguda. Tot procés migratori busca millorar les seves condicions de vida, canviar cap a millor. Per això la importància d'aquestes possibilitats. Aquestes es mesuren segons:
 - a. La seva situació laboral, és autònom o està contractat per terceres persones.
 - b. El seu nivell formatiu: nivells d'escolarització.
- 3) Lloc on es resideix en el país d'acollida. Cada zona té unes característiques diferents que condicionen la integració. Les característiques són les següents:

Lloc geogràfic, viu en un medi rural o urbà.

 - a. Situació en el medi urbà, viu el centre o a la perifèria.
 - b. Tenir en compte quantes persones del seu país d'origen viuen el mateix lloc que ell.
 - c. L'habitatge on viu és de propietat o de lloguer.
- 4) Aspectes legals, tenir la documentació necessària per ser ciutadà del país d'acollida i podeu gaudir dels drets del ciutadà. En aquest aspecte també és té en compte la facilitat per aconseguir la regulació d'aquesta documentació.

⁹Citat a: Rossi i O'higgins(1981)

Depenent del país d'origen o la situació econòmica de la persona nouvinguda li serà més fàcil o més difícil. La documentació que és té en compte és la següent:

- a. Permís de residència.
- b. Permís de treball.
- c. Reagrupament familiar.

Aspectes materials

Aquells que són visibles a primera vista en el dia a dia de la persona immigrant.

- La forma de vestir, la qual pot mostrar connotacions culturals, un cert nivell econòmic o estil de vida segons les marques de roba que s'utilitza.
- Nivell de participació en esdeveniments, entitats o serveis locals.
- Llocs de relació: a la feina, a l'escola, en els comerços on compra, ens els bars, participa en entitats, practica algun esport, entre d'altres.
- Xarxa de relacions personals, amb les persones amb qui es relaciona són autòctones, persones procedents del mateix país d'origen o immigrants d'altre països.

Els aspectes simbòlics són elements d'inserció directa, és a dir, són aspectes que afavoreixen la integració en el país d'acollida. En canvi, els aspectes materials són aquells elements que creen la identitat personal. Amb aquests últims s'ha de tenir més cura en el procés d'integració, ja que la persona es pot sentir rebutjada per la seva forma de ser.

Per tant, l'acolliment lingüístic ha d'intentar afavorir alguns aspectes simbòlics com l'aspecte laboral: conèixer la llengua del país és necessari per poder aconseguir un lloc de treball o la possibilitat de promoció, per accedir a formació reglada ha de saber la llengua vehicular de les classes com també per ascendir laboralment ha de dominar la llengua que parlen els seus clients o companys de feina. També és important dominar la llengua per tenir prou autonomia per poder tramitar aspectes legals.

No s'ha de deixar de banda els aspectes materials en l'acolliment lingüístic, aquestes s'han de regir per un clima de respecte en vers la persona i el seu ritme d'aprenentatge. En cap moment s'ha d'imposar a la persona que participi més en el seu entorn ni tampoc recomanar com ha de vestir o parlar, ja que la persona es pot sentir atacada i rebutjada.

No obstant, és important conèixer el vincle de relacions de l'alumnat i els seus hàbits i rutines per adaptar els continguts de les classes a la vida quotidiana. Marzo i Figueras¹⁰(1990) opinen que “si es vol organitzar una resposta educativa més ajustada, capaç de millorar les capacitats de l'educand, s'ha de partir d'una visió contextual del desenvolupament, és a dir, a més de les característiques dels alumnes s'han de tenir en compte els contextos en què viuen”. Per donar sentit els continguts de les classes i afavorir una integració més ràpida.

3.3.2. Imaginari social de la societat d'acollida

L'imaginari social és la ideologia que comparteixen un grup de persones sobre un determinat tema o situació. Segons Guillot (2003) “l'imaginari social categoritza a les persones immigrants intrínsecament diferents i fa que es reforci un il·lusori de nosaltres”. Aquest fet produeix una jerarquització de les cultures, establint una cultura dominant, el nosaltres, la qual rep l'etiqueta de correcta i tota persona nouvinguda l'ha d'assimilar. La integració passa de ser un procés a un judici, on les persones de la cultura dominant jutgen qui està integrat i qui no. Per tant, no hi ha un respecte a la diferència sinó una imposició a ser idèntics, a seguir un únic model.

Per altra banda l'autor també pensa que “l'opinió pública accepta l'existència de la immigració, el seu creixement, el manteniment per part dels immigrants de la seva llengua i cultura sempre i quan es produeixin les garanties d'integració lingüística i

¹⁰Citat a:Llevot, Garrotxa i Lapresta (2007)

cultural a la societat que els acull".Hi ha elements, com la llengua, considerats pels autòctons necessaris per mostrar una voluntat d'integrar-se de la persona nouvinguda.

Una de les conclusions extretes de les Jornades de Llengua i Immigració fetes el Palau de la Generalitat, l'any 2002, és que si la persona immigrant parla català la població autòctona el rep millor. Per exemple una persona que porta vivint a Catalunya dos anys i no parla ni comprèn bé el català serà mal vista, en canvi, una persona que porti quinze dies a Catalunya i sàpiga quatre paraules en català serà ben vista.

Tenint en compte l'altre part, la voluntat dels immigrants d'aprendre català està relacionada amb la voluntat d'arrelament a Catalunya. Per aquest motiu s'ha de tenir en compte les consideracions del Consell Assessor per la Immigració, recomana que "tot procés d'acollida i de formació es realitzi en català, ja que la immigració, que arriba en aquests moments a Catalunya té com a projecte quedar-s'hi; els fills aprenen el català a l'escola, i , malgrat que en un primer moment la seva voluntat és aprendre el castellà, un cop porten un determinat període aquí s'adonen que no conèixer el català els dificulta la integració laboral, talla la igualtat d'oportunitats i els provoca, sense voler, una doble discriminació. A més, fer-los l'ensenyament en castellà és, d'una manera o d'una altra, dir-los que el seu projecte de futur no és quedar-se a Catalunya".Apareix la necessitat d'aprendre el català en la persona nouvinguda quan compren que no és una situació provisional sinó una situació de llarga durada.

Aquest imaginari s'ha de tenir en compte, ja que la integració no tan sols depèn de la persona nouvinguda també depèn de l'acolliment del seu nou entorn. S'ha de treballar perquè la integració sigui positiva per ambdues parts, per les persones autòctones perquè no ho compreguin com un problema sinó com un fet normal i per la persona nouvinguda per facilitar-li la seva inserció en el nou entorn i evitar-ne l'exclusió.

3.3.3. La inserció com a procés compartit

La immigració ha produït una seguit de canvis a la societat:

- L'aculturació, la persona nouvinguda s'insereix en un nou model de vida on assumeix pautes i hàbits d'aquest, com també trets culturals de la cultura del país d'acollida. Segueixen mantenint els valors i creences de la pròpia cultura, però, han adquirit altres característiques.
- Canvi social, la immigració produeix canvis en l'entorn d'acollida. Apareixen comerços ètnics, nous llocs de culte, associacions de diferents cultures i les relacions amb persones de diferents països.
- Hibridació el contacte de diferents cultures provoca la barreja, és a dir, hi ha noves aportacions que són ben acollides. Per exemple la gastronomia, l'art o la música. No obstant, el grup que conserva la identitat és la cultura dominant.

Els canvis provoquen inseguretats a tot el conjunt de la societat, persones autòctones i nouvingudes, provocant rebuig com a mecanisme de defensa. Les persones autòctones temen que els nous comerços poden fer la competència en els seus o se'ls fa estrany que en el banc de la plaça hi sigui una dona amb vel. I per altra banda les persones nouvingudes també tenen la por de perdre les seves arrels, pensen que s'adaptaran tan en el nou model de vida que canviaran totalment la seva cultura. Per això el rebuig i la separació per seguir mantenint la seva cultura.

Els canvis que provoca la immigració no tan sols afecten a les persones nouvingudes sinó també a les autòctones. Per aquest motiu la responsabilitat de les polítiques i accions d'integració no ha de ser només de l'administració pública. Són accions dirigides a persones no a objectes i per això hi ha d'haver una participació ciutadana per estimular la cohesió social. L'única solució per acabar amb el rebuig i la separació és el reconeixement mutu, és a dir, que es coneguin entre elles. Que coneguin també les similituds entre elles i no tan sols la diferència. La llengua en aquests casos es converteix en un factor de cohesió.

3.4. El paper de la dona en el procés migratori

Antigament la tasca d'emigrar era tan sols d'homes, avui en dia la dona ha aparegut en el procés migratori. Aquest fet es considera relativament nou i és un aspecte a tenir en compte en el procés d'acollida. La classificació de persona immigrant és molt ampla, dintre d'aquest grup hi ha una gran diversitat de persones amb diferents necessitats i les dones són un d'aquests grups.

Per aquest motiu l'acolliment lingüístic ha de tenir en compte les necessitats de les dones per poder-se apropar a elles i estimular que participin en activitats per afavorir la seva inserció en el seu context.

3.4.1. Evolució de la migració femenina.

El fenomen migratori femení és un fet recent de la societat actual. Belarbi¹¹ (1999) estableix dues causes de la migració femenina que també són les que marquen l'evolució d'aquest fenomen.

La primera és el reagrupament familiar, a principis dels anys setanta i fins a principis dels anys vuitanta a Catalunya s'aprova la llei que permet el reagrupament familiar. En aquesta època és quan la dona immigrant apareix i es fa visible. Aquesta causa fa que la dona tingui un paper secundari dins la societat d'acollida, com a esposa o mare de l'home immigrant.

La segona causa és la necessitat d'emigrar del seu país per trobar feina i millorar les seves condicions de vida. Aquest aspecte és relativament nou i fa canviar l'estatus de la dona immigrant, és un subjecte i no l'acompanyat d'un home. A partir dels anys vuitanta la immigració femenina esdevé autònoma. La dona, tan soltera com casada,

¹¹Citat a: Roqué i Aubarell (1999)

inicia el procés migratori. Un exemple d'aquesta situació és que en la dècada dels noranta van emigrar més dones llatinoamericanes que homes.

Tenint en comptes aquestes dues causes la integració no tan sols són els aspectes legals sinó que entren en joc aspectes culturals, econòmics, personals i laborals. Les dones immigrants tenen unes arrels profundes als seus països d'origen. Elles arriben aquí a l'edat adulta, per tant, han viscut la cultura del seu país d'origen i l'han assimilat. Aquestes dones són víctimes del contrast que provoca un xoc cultural, elles estan acostumades a un ritme de vida i a unes determinades relacions i de cop s'han d'integrar a un altre àmbit amb unes característiques diferents.

Diferents autores (Sekik,1999 Solé,1999 Belarbi,1999¹², Gregoria,1998) esmenten tres aspectes que afavoreixen la inserció de la dona en el país d'acollida tenint en compte la seva situació en el país d'origen:

- Dones que vivien en zones rurals en el seu país d'origen. Aquestes dones tenen una doble cultura i una sempre domina l'altra i això fa que segueixin conservant el mateix estil de vida del país d'origen, ocupant-se de la casa i dels fills. En aquests casos no hi ha la necessitat d'adquirir una nova llengua ja que el seu vincle de relacions parla la seva llengua materna.
- Dones que en el seu país d'origen havien treballat i han començat a treballar en el país d'acollida després de temps sense fer-ho. Cada vegada més la dona immigrant aspira a trobar una feina, aquest fet provoca la necessitat d'aprendre la llengua del país d'acollida, ja que el seu vincle de relacions es fa més gros i necessitat la nova llengua per relacionar-s'hi.
- Noies joves escolaritzades que tenen facilitat per aprendre la llengua i adherir-se al ritme de vida de la societat d'acollida.

L'acolliment lingüístic de les dones és un repte ja que s'ha d'adaptar a aquestes tres característiques. Dins la mateixa classes hi ha dones que han trobat o busquen feina amb moltes ganes d'aprendre català o noies joves amb facilitat per aprendre la nova

¹²Citat a: Roqué i Aubarell (1999)

llengua, i el mateix temps, dones que estan allà perquè se'ls hi ha recomanat des de serveis socials o des de l'escola dels seus fills, amb poc interès per la nova llengua. Aquest fet ha provocat dues situacions, que hi hagi espai i temps per poder fer diferents classes per nivells o que l'espai i el temps sigui limitat i hagin diferents nivell en una mateixa aula.

3.4.2. Dificultats en el procés d'inserció en el país d'acollida

Provansal¹³ (1999) afirma que "l'estatus atorgat a la dona immigrant és el d'esposa o mare de l'home immigrant, fent-la invisible". En conseqüència, apareixen una sèrie d'aspectes que dificulten el procés d'integració de la dona en la societat d'acollida.

- El reagrupament familiar no concedeix a la persona adulta reagrupada el permís de treball. Aquest fet afecta a dos àmbits. El primer la dona no té l'opció de promoció laboral, tan sols es pot ocupar de les tasques de casa. El segon la dona a causa de que no pot treballar perd un àmbit de relació, per tant, es limita el seu vincle de relacions en el seu entorn més proper, família i amics.
- Es crea una visió general de la dona immigrant, una imatge estereotipada vinculada a fins domèstiques, maternitat i una divisió tradicional dels rols de gènere. Es simplifica la diversitat amb un estereotip que provoca que la població del país d'acollida no reconegui la diversitat.
- Comparació de la dona immigrant amb la dona autòctona del país d'acollida, provocant una situació de subordinació i invisibilitat.

Les dona immigrant pot comprendre aquests factors com un rebuig, ja que li és negat el dret a treballar i la seva identitat és categoritzada i comparada amb un estereotip que no se li escau. La categoria de ser dona pot ser un factor de cohesió entre les

¹³Citat a: Roqué i Aubarell (1999)

dones autòctones i les nouvingudes. No obstant s'ha de comprendre el ser dona amb la seva complexitat, establint un reconeixement a la diferència.

La principal causa que la dona nouvinguda vulgui aprendre el català és per participar en l'educació dels seus fills i filles. Sobretot en les comarques on la majoria de la població parla en català. Els fills i filles arriben a casa parlant una llengua que les mares no entenen, aquest fet provoca la necessitat que les mares vulguin aprendre català.

4. Disseny de la investigació

4.1. Introducció

Per oferir un acolliment s'ha d'afavorir la inserció de la persona en el seu entorn. Aquesta investigació es regirà per la inserció de la persona i no per la integració. Integrar una persona es parteix del punt de ser idèntics, estimulants l'aculturació. Que la persona nouvinguda hagi d'integrar-se, adquirir els aspectes de la cultura dominant. En canvi, la inserció és la participació de la persona en el seu nou entorn, que es va fer seu, respectant la diferència.

La importància que es donà a l'aspecte lingüístic es pot entendre sota el context sociopolític de Catalunya ja explicat, que afecta a les persones nouvingudes. Un altre fet rellevant és on resideix la persona nouvinguda. Com hem vist en el marc teòric la presència del català és diferent a cada comarca. En el cas d'Osona aquesta és molt alta, és la llengua vehicular en tots els àmbits de la vida diària (comerços, cultura, mitjans de comunicació...). Per aquesta raó la llengua és un fet que afavoreix la inserció i és important veure com es realitza aquest acolliment.

A Vic hi ha el Centre de Normalització lingüística i entitats civils que treballen per l'acolliment lingüístic, com Càritas, la Creu Roja, associacions del tercer sector i des de les escoles. Algunes entitats civils treballen específicament en dones tenint en compte les seves característiques i necessitats. La investigació vol descobrir si l'objectiu real d'aquest recurs és l'aprenentatge del català o afavorir la inserció d'aquestes dones.

4.2. Context

Vic és la capital de la comarca d'Osona i té uns quaranta mil habitants dels quals el vint-i-quatre per cent són immigrants¹⁴. La principal nacionalitat estrangera és Marroc, amb 3735 habitants dels quals 1801 són dones. La segueixen Ghana i Índia, dels quals la majoria són homes i per altre banda, Xina on la majoria són dones. Tenint en compte aquesta informació la immigració femenina és present a la ciutat.

Aquesta realitat es plasma en les aules de l'escola on es dura a terme la investigació. Els alumnes d'aquesta han nascut amb la multiculturalitat, els seus companys de classe tenen cultures diferents, i la viuen amb normalitat. Per altre banda, hi ha els pares d'aquests alumnes que no hi han nascut i en alguns els hi costa comprendre-la. Per aquesta raó l'escola vol que els pares també la visquin.

A partir d'aquesta idea s'ha impulsat un projecte per potenciar la participació de les famílies i viure la multiculturalitat com un fet natural i positiu. Aquest constà de diferents activitats que es fan durant l'any, una d'elles l'acolliment lingüístic, també es fan sortides familiars al cap de setmana per conèixer la ciutat, mercats d'intercanvi de joguines o xerrades. Aquests són espais de relació, on es coneixen els trets personals de la persona i es poden trencar els prejudicis i estereotips. Per tant, l'escola treballa la inserció a partir dels aspectes materials de la persona dintre un clima de respecte i treball conjunt.

L'escola transmet uns valors i és important també poder-los treballar des de casa per afavorir la seva adquisició. L'escola lluita per impulsar una societat inclusiva i per aquest motiu vol implicar les famílies per aconseguir aquesta realitat. Els valors no són

¹⁴Segons l'informe estadístic de la immigració ala comarca d'Osona, l'any 2012 realitzat pel Consell Comarcal d'Osona. Vegeu fonts consultades.

simples continguts sinó que s'han de poder observar i portar a la practicar, i els millors referents per aprendre'ls són els professors i professores de l'escola i les famílies.

La institució és pública i de doble línia. Està situada a les afores de Vic, a una zona residencial de classe mitja, ben comunicada pel transport públic. Aproximadament el 30% del seus alumnes són fills de famílies nouvingudes, no obstant, tan sols un 10% són alumnes nouvinguts. El treball amb les dones al coordina una mare i una mestre amb el suport de l'AMPA i de la direcció de l'escola. Les activitats que es porten a terme amb les dones són dues, les classes de català i el taller de mares.

Els tallers de mares es fan el dijous a la tarda, són diferents dinàmiques on l'única condició per participar és ser mare d'algun alumne de l'escola. No obstant, aquestes tallers han anat creixent i sovint també porten germanes, amigues o altres familiars de les participants. El grup de mares és molt heterogeni, tan d'edat com de país de procedència. Els més predominants són mares nascudes a Catalunya i mares nascudes el Marroc, però també hi ha presència de dones provinents de la Índia, del Pakistan i de països de l'Europa de l'est.

La temàtica i la durada dels tallers va canviant. Per exemple un taller de cuina ocuparà un dijous, en canvi, un curset d'informàtica ocuparà set o vuit dijous. L'escola els hi deixa les aules que necessiten segons el què han de fer. Per exemple fer manualitats a l'aula taller, informàtica a l'aula d'ordinadors o cuina el menjador. Aquests comencen a les tres de la tarda, aprofitant que les mares van a deixar els fills a l'escola, i acaben a les cinc, així ja els poden recollir.

Les classes de català les dirigeix una antiga mestre de l'escola, ella ara està jubilada, i l'escola ha cedit un aula fixe per dur-les a terme. Les classes tenen una durada aproximada de dues hores. El dimarts de un quart de dotze a la una i el divendres de

dos quarts de quatre a tres quarts de cinc. A diferència dels tallers, el grup d'alumnas són tot dones procedents de Marroc.

Tenint en compte que la realitat de l'escola reflecteix el fet migratori vigatà es pot veure que en el col·lectiu de les dones que participen no és així. Hi ha nacionalitats que no participen, com per exemple la xinesa o la ghanesa.

4.3. Objectiu de la investigació

La investigació vol respondre la pregunta: l'acolliment lingüístic és només l'aprenentatge d'una llengua?

Des de l'administració pública hi ha la intenció de que l'acolliment lingüístic no sigui tan sols l'aprenentatge del català sinó un espai on la persona nouvinguda aprèn la llengua i coneix el seu entorn per afavorir la seva inserció. No obstant, pot ser que aquesta intenció no es compleixi. A partir d'aquesta pregunta em sorgeixen les hipòtesis següents:

- 1) Les classes de català es basen en l'aprenentatge de la normativa lingüística de la llengua. Per tant, donen més importància a la normalització del català que en la inserció de la persona nouvinguda.
- 2) Les classes s'adapten el ritme, la disponibilitat horària i les necessitats de les seves alumnes.
- 3) El projecte té unes bases sòlides i unes perspectives de futur. Per tant, no és tan sols una situació temporal per resoldre un fet concret sinó que té una perspectiva de llarg termini per seguir treballant i millorant aquest acolliment.
- 4) S'estableix un treball en xarxa amb altres recursos com el Centre de Normalització Lingüística, l'oficina d'acollida de l'ajuntament o l'associació som dones. Per fer-se conèixer o tenir més recursos per oferir a les dones.

- 5) S'ofereixen altres espais de participació on les alumnes entren en contacte amb el català.
- 6) Aquesta acció tan sols funciona per l'àmbit escolar, perquè les mares puguin comprendre els seus fills i parlar amb la professora d'aquests.

4.4. Metodologia

La intenció de la cerca és poder valorar si les classes de català i els tallers afavoreixen la inserció de les seves alumnes, adaptant-se a les seves característiques i necessitats. Oferint un ambient acollidor on es fomenti parlar el català. Per tant, es valoren les relacions que s'estableixen, la metodologia de treball de les classes i els continguts d'aquestes. A més a més identificar els objectius reals del projecte i la seva evolució i les possibles millores que ha aportat aquest en les seves participants.

La inserció no és un factor que es pugui quantificar, com s'ha vist en el marc teòric és un procés i cada persona té el seu ritme i els seus objectius, per tant, no és un fet estàndard que es pugui qualificar amb els mateixos ítems sinó que s'ha de mesurar la qualitat de l'acollida segons les característiques de les participants i de l'entorn.

La perspectiva de la investigació és interpretativa, vol comprendre i interpretar una realitat concreta, les característiques i accions d'aquesta no són quantificables, per aquesta raó, la metodologia d'investigació serà qualitativa. Un estudi de cas, la comprensió profunda d'una realitat singular, amb les següents característiques:

- Particularista, aquelles accions del projecte on tan sols hi participin dones.
- Descriptiu, mitjançant descripcions acurades de la realitat.
- Heurístic, identificar diferents tipus de relacions que expliquin la complexitat de la realitat.
- Inductiu, recollir evidències fonamentades en el marc teòric.

Les eines escollides per desenvolupar la investigació són les següents:

Observació

Assistir a les classes de català com a observadora, sense participar en la dinàmica. L'observació és a la classe, és a dir, les investigades portaran a terme la classe com fan sempre, de forma natural. Aquesta eina permet apropar-se a la realitat, poden observar:

- Els continguts que es transmeten.
- La metodologia emprada per la professora, com treballa.
- La dinàmica de la classe, si les alumnes participen, venen soles o amb els fills i la relacions que s'estableixen.
- Característiques del col·lectiu.
- Nivell de català que tenen les alumnes.

Observant tots aquests aspectes podré valorar:

- Les classes s'adapten a les necessitats i característiques de les alumnes.
- Es treballen aspectes que afavoreixin la seva inserció.
- Espai de confiança.
- Definir i identificar característiques de les participants.
- Nivell de català.

A més puc observar la sortida dels alumnes de l'escola i la relació que s'estableix entre les mares que participen els tallers i a les classes a fora la porta mentre esperen els seus fills. En aquest espai puc observar els següents aspectes:

- A partir de les afinitats creades a l'espai del taller es creen grupets.
- La relació que s'estableix entres elles:
 - Es saluden.

- Parlen.
- Van a buscar juntes els nens a l'escola.

Observant aquests aspectes puc valorar:

- La participació en els tallers millorar la relació entre les mares.
- Si els grups que es creen estan condicionats pel país de procedència.

Observació-participant

Participar en els tallers, per afavorir la naturalitat de la situació. A part poder comprendre com es sent una mare el primer cop que assisteix els tallers. Participar en els tallers es poden observar els següents aspectes:

- Espai on es parla el català.
- La dinàmica dels tallers.

Observant aquests aspectes podré valorar:

- Les dones nouvingudes es senten prou còmodes per parlar el català.
- S'estableixen vincles d'amistat entre les dones.

La durada d'ambdues observacions (participant i no participant) → tres setmanes.

- Participació de tres dijous en els tallers.
- Assistir a tres classes de català el dimarts.
- Assistir a tres classes de català el divendres.
- Observar la porta de dilluns a divendres.

La recollida d'informació d'ambdues observacions:

Es durà a terme mitjançant un diari de camp, el qual s'organitzarà per dates i sessions (classes de català, tallers i porta). S'anotarà la informació de forma descriptiva i en l'anàlisi de resultats es farà el triatge de la informació rellevant per la investigació. No obstant, s'establiran uns ítems¹⁵ a tenir en compte a l'hora d'observar, aquests estaran apuntats a les primeres pàgines del diari de camp. El format del diari de camp és de mida petita per poder portar-lo a la butxaca i participar.

Entrevista

L'entrevista ens permet conèixer la realitat des del punt de vista dels participants. Aquesta eina permet donar veu a les participants del projecte. Hi ha tres entrevistes: una a la professora de les classes de català, la segona a la coordinadora dels tallers de mares i l'última a dues mares participants a les classes.

Entrevista a la professora de les classes té l'objectiu de poder saber:

- Més característiques sobre les alumnes.
- Coordinació amb altres serveis o entitats.
- L'aprenentatge del català: quina evolució hi ha en les participants.
- Quines millores ha aporten les classes a les seves participants.

Entrevista a la coordinadora dels tallers de mares per conèixer:

- Quins objectius té el projecte i quin paper i té l'aprenentatge del català.
- El bagatge i les perspectives de futur del projecte.
- Com s'involucra tota la comunitat escolar.

¹⁵Vegeu annex 2

Entrevista a dues mares nouvingudes que participin en les classes o els tallers amb la intenció de saber:

- Que significa el català per elles.
- Com es senten participant als tallers o a les classes, si per elles és una obligació o hi van per voluntat pròpia.
- Han notat alguna millorar a la seva vida des que participen en el projecte de l'escola.
- Conèixer més característiques del col·lectiu.
- Si fa servir el català majoritàriament per atendre temes de l'escola o l'utilitza sovint, a la seva vida diària.
- Les persones catalanoparlants els conceben millor si els hi parlen català.

Amb l'entrevista es pot donar veu a totes les parts que formen part del projecte. I així poder conèixer quines millores ha portat el projecte a l'escola i a les seves participants; i si l'acolliment tan sols serveix per afavorir el contacte de l'escola amb la família o va més enllà, en el seu dia a dia.

Recollida d'informació de les entrevistes:

Les entrevistes no són estructurades. Les preguntes són obertes perquè la persona no es senti dirigida i expliqui tot allò que considera important, amb el suport d'una pauta¹⁶ que marcarà tots els temes que han de sortir. La intenció d'aquest mètode es conèixer la realitat i poder establir categories a partir de la informació extreta de la mateixa entrevista.

¹⁶Vegeu annex 2

Qüestionari

Es possible que les dues mares nouvingudes no estiguin disposades a fer les entrevistes. Per aquesta raó com alternativa hi ha el qüestionari.

El qüestionari¹⁷ és un conjunt de preguntes directes i específiques. Aquest permet conèixer quines característiques comunes tenen les participants nouvingudes i quin avantatge ha suposat el projecte per elles. Podria saber:

- A quins llocs utilitzen el català a part de l'escola.
- Si participen en altres activitats a part dels tallers i les classes.

Lloc: dijous els tallers de mares, al qual participessin com a mínim set mares nouvingudes.

Format: paper amb poques preguntes, directes i fàcils perquè el nivell de comprensió del català, tan escrit com parlat, d'algunes participants és baix.

Aquesta eina no és tan personal com l'entrevista, la informació extreta són dades quantitatives que es poden interpretar, però, no es pot indagar més en la informació a nivell d'emocions i sentiments. Aquesta informació ajudarà a contrastar la informació extreta en les entrevistes a la professora i la coordinadora dels tallers.

4.5 Criteris a tenir en compte a l'hora d'investigar

La coordinadora dels tallers i la professora de les classes no m'han posat cap dificultat a l'hora d'assistir en les activitats. Aquestes activitats, només van destinades a dones i són espais de confiança, que s'han fet seus. Per aquest motiu s'ha de tenir en compte els següents criteris a l'hora d'investigar:

¹⁷Vegeu annex 3

- La participació no ha de ser intrusiva, no es pot alterar el ritme de les activitats per aconseguir els resultats desitjats.
- La informació recollida ha de ser objectiva, evitar opinions o etiquetes.
- Confidencialitat, no pot sortir el nom, imatge o gravació de cap de les investigades.
- Les preguntes de l'entrevista i del qüestionari han de ser clares i concises, no poden ser ambigües ni tendencioses.

5. Treball de camp i anàlisi de resultats

La investigació es va desenvolupar durant el mes de gener, i una última entrevista el mes de març. Aquesta va seguir les pautes del seu disseny i tenint en compte els criteris marcats per intervenir mantenint en tot moment la dignitat de les persones investigades i l'objectivitat en l'anàlisi de la informació recollida.

5.1 Desenvolupament de les eines

En aquests apartat s'explica el desenvolupament de les eines escollides en el disseny de la investigació.

5.1.1. Observació de les classes de català

Durada:

6 sessions d'una hora i trenta minuts durant el mes de gener del 2013.

Mètode:

Assentar-me al final de la classe per així poder observar millor i anar apuntant la informació rellevant al diari de camp.

Un cop recollida la informació, per organitzar-la, es van elaborar categories extretes de la mateixa informació i distribuïdes en una graella¹⁸.

¹⁸Vegeu annex 4, graella observació classes de català.

Resultats:

Les categories extretes i els resultats obtinguts de la informació de la graella van ser els següents:

- Continguts, els coneixements que es treballen a les classes:
 - Es treballen continguts quotidians que les alumnes poden utilitzar en el seu dia a dia.
 - Es dona més importància adquirir vocabulari que fer les composicions gramaticals correctament.
 - Es treballen expressions com la presentació o salutació que elles poden utilitzar en el seu entorn.
- Metodologia, com desenvolupa la mestre l'aprenentatge del català:
 - Dona molta importància a la part oral, a les classes treballen les fitxes de manera oral i després elles les fan a classe per escrit. A més els últims vint minuts són de conversa.
 - Treball amb el suport d'imatges perquè les alumnes integrin millor els continguts.
- Dinàmica, les relacions que s'estableixen entre les alumnes i amb la professora, l'actitud de les alumnes a la classe i el desenvolupament d'aquesta:
 - Les alumnes arriben en grupets i solen seure el mateix lloc i amb les mateixes persones. És a dir, es creen vincles d'amistat.
 - Les mares que tenen fills en edat no escolar els poden portar a la classe.
 - La organització de la classe no és rígida. Tot i que la professora se la prepara prèviament si surt un tema interessant per parlar ho permet.
 - Es porten a terme quan les mares tenen els fills a l'escola.
 - Les alumnes no solen ser puntuals, per aquest raó s'estableix mitja hora més per donar aquest marge de temps per anar arribant.
 - Alguns moments parlen entre elles en marroquí.
 - La professora fa que totes les alumnes parlin durant la classe.
 - Hi ha una bona relació entre les alumnes i la professora els primers vint minuts de classe parlen entre elles.

- Característiques de les participants que es poden observar:
 - Totes són de procedència marroquina.
 - Diferència d'edats.
- Nivell de català
 - Hi ha diferents nivells dintre la mateixa classe.
 - Algunes dones fan barreja de català i castellà.
 - La majoria, comprenen amb facilitat la classe excepte les dones recent nouvingudes que els hi costa més.
 - A l'hora de parlar, el català no és molt fluid i hi ha dificultats a l'hora de conjuguar temps verbals. Les dones que fa poc que assisteixen a la classe el seu català parlat es basa en la repetició.
 - A nivell escrit la majoria de dones són alfabetitzades, no obstant hi ha alumnes que no estan alfabetitzades.

Aspectes a tenir en compte:

La professora va explicar a les alumnes que jo anava a observar-la a ella com feia les classes perquè així elles no es sentissin observades i estiguessin més còmodes.

5.1.2 Observació tallers de mares

Durada:

Tres sessions de dues hores durant el mes de gener de 2013.

Mètode:

Cada dijous participava als tallers, portava el diari de camp a la butxaca amb un bolígraf i només el treia si considerava rellevant una aportació feta durant l'activitat i me'n volia recordar. Després del taller apuntava com havia anat la sessió.

Un cop recollida la informació, per organitzar-la es van elaborar categories extretes de la mateixa informació i distribuïdes en una graella¹⁹.

Resultats:

Les categories extretes i els resultats obtinguts de la informació de la graella van ser els següents:

- Dinàmica dels tallers, com es desenvolupen aquests, les relacions que es creen i les característiques de les participants:
 - Segons el tallers hi ha més o menys assistència.
 - A l'hora de treballar intenten afavorir la relació, col·locant les taules en rotllana o treballant totes a la mateixa taula.
 - Els primers vint minuts s'utilitzen perquè les mares vagin arribant i per saludar-se i parlar entre elles.
 - Hi ha mares més compromeses que assisteixen sempre.
 - Les procedències majoritàries són de Catalunya i Marroc, no obstant a diferència de les classes de català, aquí també apareix el Pakistan i Polònia.
- Relació entre les dones:
 - Es solen crear grupets, i aquests solen ser per país de procedència.
 - Les mares que assisteixen sempre tenen bona relació amb totes la participants i sovint es barregen entre els grupets.
 - Algunes de les participants ja arriben i marxen juntes dels tallers, es creen vincles d'amistat.
 - Totes les participants es saluden i s'ajuden entre elles durant els tallers.
- Espai on es parla català:
 - La llengua vehicular dels tallers és el català.
 - Les dones catalanoparlants es dirigeixen sempre en català a les dones no catalanoparlants.

¹⁹Vegeu annex 4, graella observació tallers de mares.

- Algunes dones dominen poc la llengua, aquests solen venir acompanyades per un altre que si que la domini i les pugui ajudar durant el taller.

Aspectes a tenir en compte:

La coordinadora em va proposar que per observar-ho bé que em semblava participar en els tallers. Ella em va dir que era un espai d'oci i de relació i que potser era millor que hi anés com a participant i no com observadora.

5.1.3. Observació de la porta de sortida de l'escola

Durada:

- Setmana del 14 al 18 de gener del 2013
- Setmana del 11 al 15 de febrer del 2013

Mètode:

Em vaig col·locar a les grades de la pista del patí de l'escola, des d'allà es veia la porta de l'escola i el parc de davant d'aquesta. Així des d'allà vaig poder anar descrivint el diari de camp, la relació entre les mares participants als tallers i les alumnes de les classes, només em vaig centrar en elles i en l'actitud i la relació d'aquestes amb la resta de persones que esperaven els seus fills davant la porta. Un cop recollida la informació vaig poder descriure les relacions i actituds d'aquestes dones²⁰.

Resultats extrets de la graella d'observació:

- Les mares de procedència marroquina solen arribar sempre acompanyades i s'esperen per marxar juntes cap a casa. Solen ser grups de dues a quatre persones.

²⁰Vegeu annex 4, graella observació porta de sortida

- Les mares de procedència catalana solen arribar soles, però parlen durant una estona amb una altra companya dels tallers. Aquests grups solen ser més reduïts de dues o tres persones.
- Totes les participants dels tallers i les classes es saluden entre elles.
- En el cas que una participant, sigui de la procedència que sigui, arribi i trobi sola a una altra participant dels tallers sempre es saluden i parlen una estona.

5.1.4. Entrevista a la professora de les classes de català

Durada: 50 minuts

Mètode:

L'espai va ser l'adequat, vam aprofitar l'aula on ella fa les classes que estava lliure. Per tant, estàvem totes dues soles sense cap distracció ni soroll. Vam seure en una taula una davant de l'altra, per així poder-hi posar la gravadora. L'entrevista va ser de preguntes obertes i em guiava amb una pauta on anava marcant els temes que havien sortit. El temps va estar limitat, ja que només podia quedar una hora abans de les classes de català. A partir de la transcripció de l'entrevista vaig anar subratllant aspectes rellevants per la investigació i elaborar categories per classificar la informació.

Resultats:

Van sorgir les següents categories i resultats:

- Característiques de les alumnes:
 - La majoria d'elles han arribat a Catalunya mitjançant el reagrupament.
 - Algunes treballen algunes hores però sense estar assegurades.
- Treball en xarxa intern i extern:
 - Les classes també serveixen per explicar altres activitats que es fan a l'escola, la professora les dona a conèixer.

- Te contacte amb el centre de Normalització lingüística, per renovar el material de les classes i derivar alumnes.
- L'aprenentatge del català
 - El nivell de català que s'assoleix és molt bàsic, tan sols perquè elles es defensin en el seu dia a dia. Per aquesta raó es dona molta importància a l'aspecte oral.
 - Quan la persona vol seguir progressant amb el català se la deriva al Centre de Normalització lingüística.
 - Les classes comencen per la demanda d'elles.
 - El fet de parlar el català és molt important per poder participar en la ciutat de Vic, ja sigui per treball, per comprar o per l'educació dels fills.

5.1.5 Entrevista a la coordinadora del taller de mares

Durada: 50 minuts

Mètode:

Ens vam col·locar a una taula del menjador escolar, una davant de l'altra. En el menjador hi havia les monitores dinant i les dones de la neteja escombraven. Ella es va apropar la gravadora, perquè es sentís més bé la seva veu, ja que en el menjador hi havia soroll. Aquest espai no va ser gaire idoni a causa del soroll i les distraccions. L'entrevista va ser de preguntes obertes i em guiava amb una pauta on anava marcant els temes que havien sortit. Gràcies a la transcripció de l'entrevista vaig anar subratllant aspectes rellevants per la investigació i elaborar categories per classificar la informació. El temps també va ser limitat perquè era el dia que feien el carnaval de l'escola i ella volia anar a veure la rua.

Resultat:

Van sorgir les següents categories i resultats:

- Projecte de l'escola:
 - L'objectiu principal del projecte es fer participar a les famílies en l'educació del seus fills.
 - La multiculturalitat és una realitat, i és important viure-la de manera positiva. Crear aquesta convivència s'ha de fer des de l'escola i des de casa, per aquesta raó ha de participar totes les famílies. Involucrar tota la comunitat.

- Paper del català:
 - Les classes van sorgir de la demanda de les dones. En començar a participar en activitats de l'escola van veure que necessitaven una llengua comuna per relacionar-se.
 - Les classes són un espai de respecte i confiança on les alumnes ja es coneixen i no els hi fa vergonya assistir i participar.
 - Les mares el volen aprendre per comunicar-se amb la professora o professor dels seus fills i també per ajudar aquests a fer els deures a casa.
 - Quan una mare aprèn amb rapidesa la llengua i la vol dominar més s'aconsella que realitzi els cursos de normalització lingüística.
 - Si volen buscar feina a la comarca d'Osona es necessari parlar català.

- Millores que ha aportat el projecte.
 - Les mares es defensen en català i no depenent de ningú perquè els tradueixi i fa que millori la seva autoestima.
 - Adaptar les activitats de l'escola a les diferents realitats culturals.
 - Les dones comparteixin un espai d'oci.

- Dinàmica dels tallers de mares:
 - A l'hora de portar-los a terme la coordinadora va buscar suport en altres mares, tan autòctones com nouvingudes, perquè hi participes tota la comunitat.
 - La temàtica dels tallers es decideix entre totes les participants.

5.1.6. Entrevista a les dues mares nouvingudes

Aquestes dues no es van poder dur a terme. A les classes de català les dones participants tenien un nivell baix de comprensió i expressió del català. No obstant no ho vaig veure un obstacle, però la resposta va ser que no, els hi feia vergonya o no tenien temps. Aquest mateix fet em passar en els tallers, tot i que algunes mares ja tenien més bon nivell de català no van voler. La coordinadora em va intentar posar en contacte amb una mare marroquina que domina la llengua i que ella pensava que participaria, però aquesta estava de trasllat i no tenia temps. El què em faltava saber era si elles feien servir el català tan sols a l'escola o l'utilitzaven per el seu dia a dia i vaig decidir passar a l'alternativa del qüestionari.

5.1.7. Qüestionari

Li vaig explicar la situació a la coordinadora dels tallers i ella va dir que cap problema que passes els qüestionaris i que si hi havia problemes de comprensió ella i la resta de mares ja m'ajudarien. Tot i la bona disposició, aquesta eina tampoc es va poder dur a terme, els tres dies que vaig assistir als tallers per passar-los tan sols hi havia una o dues mares nouvingudes. Després va començar el curs d'informàtica on hi participaven entre deu i dotze mares nouvingudes. Aquesta oportunitat era molt bona, la coordinadora es va posar en contacte amb la professora d'informàtica. La professora va dir que els hi comentaria a les alumnes i elles decidirien. La resposta va ser que no. Les dones van dir que no perquè no entenien perquè els hi passaven aquest qüestionari i la professora no els hi va saber resoldre els dubtes.

5.2. Triangulació de les dades.

La informació s'ha agrupat en quatre categories que ajuden a respondre la pregunta principal de la investigació.

1) Quin paper té el català

El català és la llengua de relació i de transmissió de continguts tan de les classes com dels tallers, com diu Siguan (1986) la nova llengua ha de ser el vehicle del sistema d'ensenyament per aprendre-la. Com hem pogut veure a partir de l'observació de les classes; tot i que el català és l'objecte d'estudi de les classes, no s'estudia a partir de la gramàtica, sinó, a partir de l'adquisició de vocabulari i la conversa.

El nivell de català que s'assoleix en aquestes classes és bàsic, tan sols serveix perquè les dones es puguin desenvolupar en el seu dia a dia, com va dir la coordinadora dels tallers: "no és una comunicació fluida. Només és de batall²¹". Quan una alumna progressa ràpidament o té ganes d'aprendre més la derivaven el Centre de Normalització Lingüística on allà fan classes de gramàtica i el nivell és més alt²².

Com diu Swain(1985) la manera més ràpida d'aprendre una llengua no és el coneixement d'aquest sinó la seva utilització. Per aquesta raó les classes donen eines per utilitzar en el dia a dia, que les dones vegin resultat immediats, per estimular la motivació d'aquestes a parlar-la i així aprendre-la. Els últims quinze minuts són dedicats a converses concretes per donar eines a les alumnes, com la presentació o la

²¹Vegeu annex 5 transcripció entrevista coordinadora pregunta número 7.

²²Vegeu annex 5 transcripció entrevista professora pregunta número 9.

descripció. A part que el projecte ofereix altres activitats, una d'elles els tallers, on les dones entren en contacte amb el català.

Les entrevistes informen que la necessitat d'aprendre el català no ve donada sempre per trobar feina, només en alguns casos. La majoria d'alumnes de les classes han arribat a Catalunya mitjançant el reagrupament²³, aquest fet no els hi permet treballar. Per tant, la necessitat neix de voler participar en el seu entorn. Elles viuen a Vic on la presència del català és molt forta. La necessiten per desenvolupar-se en el seu nou entorn, alhora, els seus fills aprenent català a l'escola i la nova llengua entre a casa seva fomenten la voluntat de voler aprendre la nova llengua.

Un fet rellevant que demostra aquesta voluntat és que les classes de català es van crear a partir de la demanda de les mares novingudes. A més l'assistència és voluntària i cada any hi ha participants i no s'ha d'insistir perquè assisteixin a les classes²⁴.

2) Metodologia de les classes

Segons Terrell (1981) perquè el curs tingui una funció d'inserció ha de tenir un seguit de característiques, les quals s'han pogut detectar mitjançant l'observació.

La primera és crear un clima afectiu i que respecti el ritme de l'alumnat, el qual s'ha creat mitjançant les següents característiques:

- Les dones no solen ser puntuals, van arribant per grups, aquest fet no ha set castigat sinó que la professora ha trobat una solució per poder aprofitar el màxim la classe: ha augmentat la durada de la classe a mitja hora més. Aquest

²³Vegeu annex 5 transcripció entrevista professora pregunta número 17

²⁴Vegeu annex 5 transcripció entrevista professora pregunta número 7

temps l'aprofita per parlar amb elles i comentar aspectes dels deures. Així ella té un espai per parlar amb cada alumna. Un cop ha passat la mitja hora i han arribat totes comença la classe i així evita interrupcions.

- Les alumnes poden assistir amb els fills a les classes. Una de les característiques que marca la nova situació de la immigració a Catalunya és que sobretot les dones provinents d'Àfrica, Índia o Pakistan no utilitzen llars d'infants o "cangurs". Aquest fet facilita la participació ja que no s'han de preocupar per on deixar els seus fills o no assistir a causa d'haver de cuidar-los.
- Els continguts de les classes són flexibles, no es segueix un temari condicionat per unes limitacions de temps. La professora porta preparada cada classe, i a partir de la seva evolució dediquen més temps a un tema o l'altre, tenint en compte si els hi costa comprendre'l o depenent de l'interès que tinguin pel tema hi dedicaran més o menys temps.
- Espai on resoldre dubtes. El dia que feien el vocabulari relacionat amb els comerços va sortir el tema de l'euro per recepta, elles no entenien aquest canvi. La professora va parar la classe per explicar-ho. Aquí també hi entra la confiança, veus que elles no els hi fa vergonya preguntar.
- Fer les classes a l'escola apropa aquests recursos a les dones. A més l'horari coincideix al final de la classe amb la sortida de l'escola dels infants, així elles aprofiten per recollir els nens.

La segona característica és l'adequació de la comunicació de la professora per fer-se entendre. La professora durant les classes parla alt i clar i utilitza la repetició quan vol posar èmfasi en algun aspecte i evita utilitzar paraules molt cultes o molt tècniques.

La tercera característica és el suport contextual per una millor comprensió. La professora s'ajuda amb imatges i fitxes. Ella utilitza imatges plastificades i d'una mida gran per explicar el vocabulari ho puguin veure totes les alumnes. El mateix temps, les alumnes tenen una fitxa amb les mateixes imatges i exercicis per fer a casa. Elles

poden aprofitar la fitxes per anar fent anotacions i poder repassar el vocabulari després a casa.

A més com afirmen Marzo i Figueras (1990) s'han de tenir en compte les característiques i els contextos dels alumnes per donar sentit als continguts que es transmeten a les classes. La professora de les classes de català adapta el vocabulari a situacions quotidianes, per exemple quan van parlar dels transport els hi va preguntar quin fan servir per anar a Barcelona o a Marroc i a partir d'aquí van poden treballar expressions com quin és més barat, més car o més ràpid; o amb els aliments, quins feien servir per cuinar, i així poder parlar de receptes de cuina o fins hi tot cançons infantils que canten als seus fills i no entenen.

La quarta és acceptar l'ús de la llengua materna, com a símbol de respecte i per evitar que comprenguin la llengua catalana com una imposició. En alguns moments de la classes, sobretot quan volen fer una broma, elles parlen en marroquí, un cop ha passat la broma la professora els hi recorda que han de tornar al català, però en cap cas recrimina l'ús de la llengua. A més, la professora sovint s'interessa per saber paraules en la seva llengua, per exemple quan fan vocabulari els hi demana com es diuen les paraules que estan treballant en la seva llengua. Aquest fet agrada a les alumnes, elles riuen quan veuen la professora dient la paraula en marroquí. Així elles viuen la immersió lingüística com un procés additiu i no substitutiu, com diu Cummins(1984).

La última reconèixer l'esforç d'expressar-se en la nova llengua. La professora utilitza el reforç positiu cada cop que parlen en català entre elles o participen molt a la classes. A la classe treballen les fitxes que els hi dona la professora de manera oral i després elles ho fan de manera escrita a casa. Aquest mètode té l'objectiu de que les alumnes agafin fluïdes parlant, és molt important treballar la conversa ja que és l'eina que tenim les persones per relacionar-nos amb l'entorn.

Per aquestes cinc característiques les dones assisteixen a les classes. La coordinadora em va explicar que: aprendre una nova llengua costa molt a tothom i cada persona té el seu ritme. Les mares venen aquí amb les seves amigues i s'ho passen bé i riuen, és com si anessin a fer el cafè però en català. En canvi, a normalització sovint les separen i les classes són més estructurades i en allà els hi fa vergonya parlar²⁵. Es pot pensar que per elles apart de classes de català també és un espai de relació.

3) L'acolliment lingüístic

A partir de la informació de les entrevistes es pot veure com l'escola no ha centrat l'acolliment de les famílies novingudes en les classes de català i un acompanyament des de la direcció de l'escola. Sinó mitjançant un projecte on participi tota la comunitat escolar: alumnes, professorat, equip directiu i famílies. El projecte no donà suport en aspectes laborals o econòmics, sinó fomentar la relació de les persones novingudes en el seu nou entorn. La llengua és un factor que facilita aquesta inserció, per aquesta raó s'inclouen les classes de català dins el projecte.

Un dels objectius del projecte és que es visqui la multiculturalitat com un fet natural. Guillot (2003) afirma que "l'imaginar social categoritza a les persones immigrants intrínsecament diferents i fa que es reforci un il·lusori de nosaltres". Per tant, es crea una jerarquització i aquesta tan sols es pot trencar mitjançant el coneixement mutu. La coordinadora pensa "aquesta separació per països s'ha acabat llavors no té sentit pensar que hem de viure separats i això s'ha d'educar el dia a dia amb els valors que transmet l'escola i sumats amb els de casa²⁶".

Per aquests motius el projecte implica tota la comunitat per fomentar la inserció i no la integració. Per evitar la jerarquització de cultures, ja que les persones novingudes o

²⁵Vegeu annex 5 transcripció coordinadora tallers de mares preguntes 11 i 12.

²⁶Vegeu annex 5 transcripció entrevista coordinadora tallers de mares pregunta número 9.

poden comprendre com un imposició i rebutjar-ho, i potenciar el respecte a la diferència, el qual farà que la persona nouvinguda es senti còmoda i amb ganes de participar.

A més fer partícips a les dones nouvingudes d'aquest projecte que se'l facin seu. Per exemple, en els tallers de mares decideixen entre totes les temàtiques d'aquests, estimulant la participació i el compromís. Fent-se seu l'espai i les activitats. És possible que el fet que les dones no volguessin contestar el qüestionari o fer les entrevistes és perquè aquest espai per elles és d'oci de relació i no tenien ganes de perdre una part de temps d'aquesta activitat.

Guillot afegeix que hi ha elements, com la llengua, considerats pels autòctons una mostra de voluntat de les persones nouvingudes a integrar-se el país. Per tant, que la persona nouvinguda parli català pot ser un factor d'apropament a la resta de persones del seu entorn, una similitud.

Alegre (2000) estableix dues característiques de les accions que porten a terme les polítiques d'immigració de la Generalitat de Catalunya que són la dispersió i la reactivitat. Aquests dos trets condicionen de manera negativa l'acolliment entès com a procés. No obstant el projecte ja porta set anys de bagatge i té perspectives de futur, no és una solució per una situació concreta.

També hi ha una bona xarxa de comunicació amb totes les activitats que es fan des de l'escola i des del projecte, tan per la difusió de la informació com per evitar repeticions de les mateixes activitats o accions. També hi ha un treball en xarxa amb el Centre de Normalització Lingüística de la ciutat, a l'hora de derivar-hi alumnes i per aconseguir material per les classes.

En conclusió la dona sempre tindrà les portes obertes per participar tan a les classes com en les altres activitats del projecte, no hi ha límit; a més, del suport de la professora de català i de la coordinadora per accedir a les classes de normalització o participar en altres accions.

4) Quins aspectes de la inserció de la persona afavoreix

La majoria de les dones són reagrupades i aquest fet fa que no puguin treballar. Potser algunes tenen la voluntat i no poden i d'altres ho fan però sense estar assegurades²⁷. A part de les connotacions culturals que poden influir o no, com que les dones no han expressat la seva veu no es pot saber. El fet de no poder treballar les condiciona a ocupar-se de la casa i dels fills.

Ara mateix una de les tasques més importants és la cura dels seus fills. Per aquest motiu poder ajudar els seus fills amb els deures de l'escola o poder-se comunicar amb la professora de l'escola sense ajuda les fa sentir útils. Poder defensar-se en català les fa ser autònomes i això millor l'autoestima²⁸ de qualsevol persona. Aquest fet també es aplicable en el desenvolupament del seu dia a dia a la ciutat, no tenir dificultats per anar a comprar o anar al metge.

²⁷Vegeu annex 5 transcripció entrevista professora pregunta número 14.

²⁸Vegeu annex 5 transcripció entrevista coordinadora tallers de mares pregunta número 8.

L'acolliment lingüístic pot afavorir algun aspecte simbòlic com la situació laboral, ajudar a trobar feina. No obstant, el projecte busca potenciar els aspectes materials de la persona, aquells que fan que la persona creï la seva identitat en el país d'acollida.

Un dels aspectes materials és la participació. El projecte porta a terme diferents activitats i esdeveniments amb la intenció d'oferir espais de participació i relació. El fer-se des de l'escola dels fills les dones sempre estan informades de les activitats que es fan i així tenen la oportunitat de participar-hi o no.

Un altre aspecte material és la xarxa de relacions. Mitjançant l'observació de les classes i de la porta de l'escola i la participació en els tallers he pogut observar la creació de vincles. Les alumnes, de procedència marroquina, no solen arribar o marxar mai soles i també ho fan quan van a buscar els nens o assisteixen els tallers de mares. Per tant, per elles l'escola és un espai de relació amb les seves companyes.

Totes les mares participants els tallers es saluden, aquest fet és molt important perquè dona reconeixement. Provansal (1999) ens explica que l'estatus atorgat a la dona immigrant és el d'esposa o mare de l'home immigrant, fent-la invisible. Aquest projecte ha aportat reconeixement aquestes dones. No tan sols són les mares marroquines o la mare de, sinó que ara es coneixen pel nom i són companyes de classes o dels tallers de mares.

Com també trencar amb la comparació entre la dona immigrant i l'autòctona provocant una situació de subordinació de la dona nouvinguda. El fet de participar en els tallers aquesta comparació cada cop es va apropant més per les semblances i no per les diferències. Trencant amb l'idea d'aculturació i construint un respecte a la diferència, aprofitant la diversitat per fer més rics els tallers i no rebutjant-la.

6. Conclusions

La triangulació de la informació extreta de la investigació i el marc teòric, ha permès contestar la pregunta principal i les hipòtesis prèvies de la investigació. La pregunta principal de la investigació és: l'acolliment lingüístic és només l'aprenentatge d'una llengua? És a dir, si l'acolliment va més enllà de l'aprenentatge d'una llengua i ajuda a la participació de la dona nouvinguda al seu nou entorn.

La investigació s'ha dut a terme en una realitat concreta, per tant, les conclusions extretes tan sols es poden aplicar en aquest recurs. A partir de les dades extretes s'han pogut verificar algunes de les hipòtesis plantejades²⁹:

- Les alumnes aconsegueixen un nivell elemental de català per defensar-se en el seu dia a dia. No assoleixen tots els aspectes gramaticals i normatius de la llengua. Es considera important que els resultats de les classes apareguin ràpidament, és a dir, que elles puguin dir "bon dia" als seus veïns o anar a comprar soles, per fomentar la participació i la motivació. Si es treballa el català com objecte i elles no ho poden aplicar en el seu entorn, no veuen els resultats, pot crear desmotivació per assistir a les classes. (hipòtesis número 1)
- Les classes estan condicionades per les necessitats de les seves participants. Característiques com la flexibilitat horària, treballar tots els aspectes de manera oral o poder assistir amb els fills en edat no escolar, esta pensat per facilitar l'assistència d'aquestes a les classes i la comprensió dels continguts. (hipòtesis número 2)
- Les classes de català no són una acció reactiva per donar resposta a una necessitat, sinó, que són fruit d'una demanda. Les mateixes dones van ser les que van voler aprendre el català i ja fa set anys que es fan les classes perquè sempre hi ha alumnes per portar-les a terme. Moltes de les dones porten anys

²⁹Vegeu apartat 4.3 objectius de la investigació del marc teòric

assistint a les classes i tenen pensat tornar l'any següent, a més la professora no té pensat plegar. És a dir, hi ha perspectives de futur per la continuïtat de les classes. (hipòtesis 3)

- Les professora de les classes de català ha establert contacte amb el centre de Normalització Lingüística de la ciutat. Hi ha un treball en xarxa. No obstant, no s'ha anomenat cap altre recurs, servei o entitat amb qui es treballa en xarxa. (hipòtesis 4)
- L'acolliment està dintre d'un projecte on s'ofereixen altres activitats on les dones entren en contacte amb el català. Una d'elles, els tallers de mares dedicat exclusivament a fomentar la participació de les dones. (hipòtesis número 5)

En conclusió l'acolliment lingüístic que ofereix l'entitat no és tan sols l'aprenentatge del català, sinó, que té la tasca educativa de donar eines a les seves participants per poder-se desenvolupar de manera autònoma en el seu dia a dia, un espai on poder resoldre dubtes i fomentar la participació d'aquestes a l'entorn.

La majoria de les alumnes desenvolupen el rol tradicional de dona, la cura dels fills i les tasques de llar. Per elles les classes tenen el valor afegit de ser un espai de relació. Com s'ha pogut veure a les classes es creen vincles d'amistat, per tant, augmenta el seu cercle de relacions.

L'acolliment està dintre d'un projecte on hi ha un ventall ampli d'activitats destinades a totes les famílies de l'escola. Però vull posar èmfasi en els tallers de mares, on la majoria de les alumnes de les classes assisteixen. La participació conjunta de les dones, novingudes i autòctones, en un espai de lleure implica de manera implícites dones autòctones en aquest acolliment.

Tenint en compte aquesta informació es pot concloure que la metodologia de les classes i el projecte en sí, ofereix un acolliment lingüístic que afavoreix la inserció de la dona nouvinguda en el seu entorn.

No obstant, ha faltat la veu de les dones nouvingudes. Aquest fet ha limitat la investigació en l'aspecte de possibles propostes de millora, ja que, la seva opinió i situació és fonamental per conèixer en quins àmbits l'acolliment pot millorar per facilitar encara més la seva inserció.

Com tampoc poder respondre la hipòtesis número sis: "aquesta acció tan sols funciona per l'àmbit escolar, perquè les mares puguin comprendre els seus fills i parlar amb la professora d'aquests." Poder conèixer en quins altres àmbit elles utilitzen el català per desenvolupar-se.

Per aquesta raó de cara a futures investigacions, la participació en els tallers hauria de ser més llarga per crear vincle amb les dones nouvingudes i poder fer l'entrevista o el qüestionari.

L'única proposta de millora possible a partir de la informació recollida, és augmentar el treball en xarxa amb altres entitats, recursos o serveis per intentar augmentar el nivell de participació de les dones a la ciutat. Les accions i activitats del projecte es desenvolupen dintre la comunitat escolar, és a dir totes estan relacionades amb l'escola, seria interessant vincular la ciutat dintre aquesta comunitat escolar.

Vincular el projecte amb entitats que puguin portar un ventall més gran de coneixements, recursos o activitats. Per exemple un treball en xarxa amb l'oficina d'acollida de Vic, la qual pot potenciar material o fer xerrades, amb l'associació Som

Dones per poder oferir més activitats on participar o amb el centre cívic per augmentar la difusió de cursos o portar alguna de les seves activitats a l'escola.

FONTS CONSULTADES

ARENAS, Joaquim. MUSET, Margarida (1999). *La immersió lingüística*. Barcelona: Centres d'estudis Jordi Pujol.

ARTIGAL, Josep Maria (1995). *Els programes d'immersió als territoris de llengua catalana*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

CANDEL, Francesc. CUENCA, Josep Maria (2001). *Els altres catalans del segle XXI*. Barcelona: Planeta.

DELGADO, Manuel (1998). *Diversitat i integració lògica i dinàmica de les identitats a Catalunya*. Barcelona: Empúries.

ESSOMBA, Miquel Àngel (2005). *L'atenció a la diversitat a Catalunya. Debat en el sistema educatiu*. Vic: Eumo Editorial.

FREIRE, Paulo (1989). *Alfabetización : lectura de la palabra y lectura de la realidad*. Madrid: Paidós.

FUNDACIÓ JAUME BOFILL (2007). *Els programes d'immersió als territoris de llengua catalana*. Barcelona: Polítiques 10.

GODAYOL, Maria Pilar." L'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona: educar en femení i en català". *Anuari Verdguer*, 2009, núm:17,p.1-13.

GREGORIO, Carmen (1998). *Migración femenina: su impacto en las relaciones de género*. Madrid: Narcea.

GUILLOT, Jordi (2003). *Immigració i poders locals: ciutats i persones*. Barcelona: Institut de ciències polítiques i socials.

KINCHELOE, Joe L. STEINBERG, Shirley R. (1999). *Repensar el multiculturalismo*. Barcelona: Octaedro.

KREMnitz, Georg (1993). *Multilingüisme social*. Barcelona: Edicions 62.

- LLEVOT, Núria. GARRETA, Jordi. LAPRESTA, Cecília (2007). *Immigració i Educació d'Adults*. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida.
- NADAL, Mònica . OLIVERES, Rosa. ALEGRE, Miquel Àngel (2001). *Les actuacions municipals a Catalunya en l'àmbit de la immigració*. Barcelona: Fundació Bofill.
- RAMÍREZ, Angeles (1998). *Migraciones, género e Islam: mujeresmarroquíes en España*. Madrid: Ediciones de cultura Hispànica.
- ROQUE, Maria Àngels. AUBARELL, Gemma (1999). *Dona i migració a la mediterrània occidental*. Barcelona: Proa.
- ROSSI, Ido. O'HIGGINS, Edward (1981). *Teorías de la cultura i métodos antropológicos*. Barcelona: Anagrama.
- ROVIRA, Marta (dir). CASTELLANOS, Eva. FERNÀNDEZ, Marta. SAURÍ, Enric (2004). *El català i la immigració*. Barcelona: Mediterrània.
- SIGUAN, Miquel.(1986). *Educación y bilingüismo*. Madrid: Santillana.
- SIPI, Remei (1997). *Las mujeres africanas: incansables creadoras de estrategias para la vida*. L'Hospitalet de Llobregat: Mey.
- TORNER, Carles (1995). *El principi d'acollida: sobre el diàleg intercultural*. Barcelona: Empúries.
- TUSON, Jesús (2006). *Les llengües del món*. Barcelona: UOC.
- Consell Comarcal d'Osona. *Informe estadístic: la immigració a la comarca d'Osona*. [en línia]. Vic: 2012. [Consulta: 12 de març del 2013]. Disponible a: <[http://www.ccosona.cat/admin/uploads/htmlarea/Informe %20Osona 2012.pdf](http://www.ccosona.cat/admin/uploads/htmlarea/Informe%20Osona%202012.pdf)>
- Oficina Tècnica del Pla d'Igualtat. *Reflexions en femení [en línia]*. Barcelona: 2011, Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona.[Consulta: 27 de gener del 2013]. Disponible a: <<http://www.diba.cat/documents/233376/233762/dones-descarrega-publicacions-reflexions09-pdf.pdf>>